

Kulturskolan magasin

NR 1.2019

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

**Bild & konst
i Karlstad**

***Kanske kan
man bli
konstnär?***

**UPPDRAGET
ATT NÅ FLER**

**Möt kulturskolan
i Trollhättan**

**KULTURSKOLE-
KLIVET I UMEÅ**

**Utbildningen som ska
professionalisera
kulturskolan**

»Men vi ska se den nationella politiken för vårt område med långsiktiga glasögon och inte ge upp.«

*Inger Carlonberg,
Kulturskolerådets ordförande*

Stora förnyelsedagen

TJUGONDAG KNUT är en traditionsrik dag. I helgen var det dags igen och grannar, släkt och vänner deltog med stor entusiasm. Lika roligt som det är att ta fram julen, lika härligt är det att städa bort den och få in fräscha vårvindar i salongerna.

När mina barn var små tog vi den dagen till helt nya nivåer! Efter avslutad julgransplundring fick vi en oemotståndlig lust att förnya i hemmet. Det blev storstädning, ommöblering och komplettering av lite heminredningsdetaljer. Varje gång blev jag påmind om hur energigivande det var att flytta på pinalerna och återupptäcka saker som hamnade på nya ställen och »blev som nya«. Barnen »ägde« sina rum på nya sätt och vi kände oss taggade att möta ett nytt år. Jag hör från vänner runt omkring att fler har samma upplevelse. Dagen borde kanske byta namn till »Stora Förnyelsedagen«!

Förnyelse vankas det också nu i detta nummer. Vi välkomnar in Carolina Remstam, som ny krönikör. Premiär blir det också för serie-tecknaren och författaren Mats Jonsson, som nu presenterar sin serie »Kråksele kulturskola«.

Det märkliga politiska läge som Sverige fått, har skapat en situation för kulturskolefrågorna som skapar osäkerhet. Det har varit mäktigt att läsa alla inlägg från länsgrupper och enskilda,

där upprördheten över att de många insatser som gjorts med kulturrådspengarna, viftats bort och inte bedömts ha gått till det var tänkt.

Men vi ska se den nationella politiken för vårt område med långsiktiga glasögon och inte ge upp. Vårt land har fått en förnyelse inom flera områden där Kulturskolerådet kämpat för en nationell samordning. Det är bara början. Vi får i detta nummer läsa om »kulturskoleklivet« i Umeå. En förnyad utbildning och en strategisk kompetensförsörjning är centrala områden för att få rätt personal i verksamheten. Glad förnyelsehelg!

I DETTA NUMMER

- 8 Bildgrupp i Karlstad
- 12 Kulturskoleklivet i Umeå
- 15 Kompositören Mikael Karlsson
- 19 Möt kulturskolan i Trollhättan

Bagatell

musikprodukter

**Skolstarts-
erbjudande!**

Nyhet

Super LED lampa
6-8 timmars batteritid
alternativt nätanslutning. (15st ledlampor)
Passar även till våra
Klavernotställ.

Livstids Garanti på alla teleskopnotställ

Notställ + vagn

Från
7 500 kr

En vagn
kommer lastad...

med världens mest sålda notställ
• Liten vagn + 12 notställ
• Mellan vagn + 18 notställ
• Stor vagn + 18 notställ
Oslagbar kvalitet med livstids garanti.

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande
med bl.a. 85 %
av den ameri-
kanska marknaden och
75 % av den franska.
Inga skruvar - bara att
dra upp och ner.
Snygg design som
passar i alla miljöer.
Finns i olika modeller

KLAVERNOSTÄLL

"Nothajen" slukar alla dina notblad,
böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

ORKESTER / KÖRSTOL

"Sitt rätt"

Akustik-skärmar

Alla priser exkl moms

Flyttas mycket enkelt.

Garanti 10 år på Flygel- och pianomedar

Passar till alla
pianon och flyglar.
Kullagrade dubbel-
hjul av hög kvalitet.

Medar flygel

Även för
Digitalpiano

Medar piano

PIANO PALLAR

BACH

AMADEUS

Något mindre och
smidigare än store-
bror, men absolut lika
stabil och solid.

+46 (0) 13-527 50 • info@bagatell.se • www.bagatell.se

PIANONOTLAMP

Lång modell som ger ett klart och varmt ljus utan ljusspill över notbladen.

- LED-lampor för exakt belysning och utan glödlampsbyten.
- Lågspänning. Med eller utan sladd.
- Slagtålig och hållbar konstruktion.
- Smal skärm. Justerbar inställning.
- Kläms fast på pianots notställ.

Tel 0730-211 472
Sparta System AB

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

Välkommen till

Barnens musikbutik.se

Kul och musikriktiga instrument!
Även musikböcker, presentartiklar,
tillbehör mm.

www.barnensmusikbutik.se

LEV PÅ TEATER

Vill du ...

- ... leda teaterarbete med barn, ungdomar eller vuxna?
- ... undervisa i teater i kulturskolan?
- ... arbeta med teater i projekt och i föreningsliv?

Då är **Teaterpedagogprogrammet** utbildningen för dig!

ANSÖK **senast 15 april**

www.oru.se/teater

www.facebook.com/Teaterpedagogprogrammet

MUSIKBÖCKER FRÅN NOTFABRIKEN

www.notfabriken.se

Nyhet!

Spela tillsammans

En spelbok för barn och föräldrar
av Åse Söderqvist-Spering

Ett komplement till den första pianoboken. Tanken är att en förälder ska kunna vara delaktig och spela tillsammans med sitt barn. Melodierna är korta och har en enkel kompstämman så att föräldern kan hänga med, oavsett förkunskaper.

**Närmare
240
barnvisor!**

Våra bästa barnvisor

I denna gedigna och vackra bok varvas de traditionella visorna med nyare sånger. Alice Tegnér och Astrid Lindgrens klassiska pärlor, visor om olika djur, rockiga sånger, visor med knasiga texter, visor om bilar och båtar, godnatt-visor och mycket mer.

Reviderad!

Pianot och jag 1 reviderad

av Lars Axelsson & Runa Gustafsson
Vår populära pianoskola med melodier som eleverna tycker är roliga att spela och som fungerar bra i undervisningen. Melodierna har ackordanalys och många har lärarstämmor. Boken förgylls med teckningar av Tord Nygren.

Kulturskolerådets årsmöte 2019

KULTURSKOLERÅDET är en förening där kommunerna med sina kulturskolor är medlemmar. Den 22 mars hålls föreningens årsmöte i Solna. Varje kommun har en röst och deltar fler får kommunen utse en talesperson.

– På årsmötet tas många viktiga beslut om vad Kulturskolerådet ska prioritera och hur föreningen ska styras. Medlemmarna har även möjlighet att sända in motioner till årsmötet, vi behöver dem senast den 22/2. Ta gärna den chansen, säger Kulturskolerådets ordförande Inger Carlonberg.

Slopat statsbidrag till kulturskolorna

DEN 12 DECEMBER röstade riksdagen igenom M:s och KD:s gemensamma budgetreservation för 2019. På kulturområdet betyder det en nedskärning på 200 miljoner. 100 miljoner tas bort för kulturskolan. M och KD menar att bidraget inte varit effektivt och vill hellre ha större generella transfereringar till kommunerna.

– Vi beklagar detta. Bidraget har gett kommunerna bra möjligheter att utveckla sin verksamhet och bredda deltagandet. Kulturskolerådet kommer att verka för att ett nationellt utvecklingsstöd återinförs, säger Torgny Sandgren på Kulturskolerådet.

Kulturskoledagarna

VÄLKOMMEN till årets viktigaste mötesplats! Möt inspirerade föreläsare, delta i erfarenhetsutbyten och knyt nya kontakter! Mer information och anmälmingsmöjlighet finns på Kulturskolerådets hemsida.

Ny krönikör och serietecknare

I ÅRETS FÖRSTA nummer välkomnar vi till Kulturskolan magasin *Carolina Renstam*, chef i Arboga, som ny krönikör samt serietecknaren *Mats Jonsson* som bidrar med en ny serie »Kråksele kulturskola«.

KRÅKSELE KULTURSKOLA ①

FORTSÄTTNING FÖLJER...

MATS JONSSON

UTBILDA DIG TILL KULTURSKOLEPEDAGOG

Ny utbildning särskilt för dig som:

- arbetar i kulturskolan och vill fortbilda dig
- är konstnär och vill börja jobba i kulturskolan

Studera på Skandinavians största konstnärliga fakultet, med unik bredd av konstnärliga ämnen. Hos oss kan du välja inriktning Musik, Dans, Teater, Bild och form, Film och foto eller Design och konsthantverk. Du kan läsa på hel-, halv- eller kvartsfart, på distans eller på campus.

Ansökan öppnar 15 mars, läs mer på konst.gu.se/utbildning.

NOTSTÄLL

Sveriges största sortering av notställ, notbelysning, transport-/förvaringsvagnar och tillbehör.

Tel 0730-211 472
Sparta System AB

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

KULTURSKOLEDAGARNA 2019
ÅRETS STORA BRANSCHTRÄFF
FÖR KULTURSKOLAN
20–22 MARS 2019
QUALITY HOTEL, FRIENDS, SOLNA

Musiklinjen

1-2 årig musiklinje med inriktning mot klassisk musik eller jazz. Utbildningen är musikhögskoleförberedande. Här finns även en fristående högskolekurs, Musik 30 hp i samarbete med Musikhögskolan i Malmö.

Du kan också ha arrangering/komposition, kördirigering, kyrkomusik samt musik- och ljudproduktion som huvudinriktning.

Ansök senast
1 april

Sundsgårdens folkhögskola i Helsingborg
042-19 38 00 • www.sundsgarden.se

IB WAHLSTRÖM
BILDMATERIAL
BESTÄLL SKOLKATALOG!

ibwahlstrom.se

DET ÄR SÅ JAG SÄGER DET

Carolina Remstam,
enhetschef i Arboga

Ett effektivt sätt att öka välbefinnandet

DECEMBER RAPPORTERADE SVT:s Kulturnyheter att statens 100 miljoner kronor till landets kultur- och musikskolor försvinner. Partierna bakom budgeten menade att det har varit en dyr och ineffektiv satsning. Jag tänker tillbaka på höstlovet, då vi i Arboga erbjöd gratis filmverkstad, som en av flera lovaktiviteter. En filmverkstad i två dagar bekostade med några tusenlappar av dessa 100 miljoner. Denna gång var det spänningsfilm på agendan. Barnen gjorde kortfilmer med lerfigurer, white board-animationer eller sig själva som skådespelare. I filmerna möttes dessa figurer och händelser uppstod. Blodiga och magiska historier: de sköt, skämtade, skrämde, trollade, jagade varandra, träffade djur och fantasifigurer. Barnen hade skapat världar som berättar om det vi människor gör, är rädda för och drömmer om.

När jag läste religionshistoria i Lund som ung studentska fick jag, av fenomenala docent Marianne Görman, höra talas om Gundestrupkitteln. Hon berättade ivrigt för oss nördigt storögdade. 1891 hittades en silverkittel nära Gundestrup på danska Jylland, som mäter nästan en meter i diameter och väger nio kilo! Den väckte min nyfikenhet, så jag tog tåget över den då splittrerna Öresundsbron till Köpenhamn, för att kolla in denna silverpjäs på Nationalmuseet. Jag minns än hur jag hoppade av glädje när jag såg den! Runt kitteln, från någon gång mellan

»När människor påstår att kulturverksamheter kostar för mycket och är ineffektiva, så visar de prov på historielöshet.

De har inte insett konstens kärna.«

200 f.Kr.– 300 e.Kr., sitter 13 plattor med mängder av bilder. Plattorna slungar betraktaren rakt in i en värld av liv och död, gudar och gudinnor, skräck och lust. Blodiga och magiska historier: de offrar djur, krigar, fåktas, dansar, spelar i lurar och möter alla möjliga typer av djur. Kitteln berättar om det som dessa människor gjorde, var rädda för och drömde om.

När människor påstår att kulturverksamheter

kostar för mycket och är ineffektiva, så visar de prov på historielöshet. De har inte insett konstens kärna, människans grundläggande behov att förstå sig själv och sin omgivning. Om människan inte gestaltar och berättar, kommer hon få svårt att förstå både andra och sig själv. Så jag tänker på alla barn i vårt land, som har fått ta del av aktiviteterna genom reformen.

Barn som sällan eller aldrig träffar oss annars. Som genom film, dans, musik, teater, bild eller någon annan uttrycksform fått möjlighet att gestalta och berätta, och därmed tränat sig i att bättre förstå sig själva och sin omgivning. Något de skulle behöva få mer av, inte mindre.

Jag ser att det är ett mycket effektivt sätt att öka välbefinnandet och omsorgen om varandra i vårt komplexa samhälle. Kanske blir också något resultat av aktiviteterna ett tidsdokument i en framtid, där en studentska i hoppande eufori får fascineras över vad vi gjorde, var rädda för och drömde om.

Arsin kom till Sverige för några år sedan, Alicia flyttade till Karlstad när hon gick i ettan. Nu är de båda med i en av bildgrupperna som Kulturskolan har där. Det är roligt, de lär sig mycket, och jo, bild kan verkligen vara riktigt bra att kunna. Kanske kan man bli konstnär?

text & foto David Berjlund

I EN GRÖN TRÄKÅK mitt i Karlstad, nära Klarälven, förbereder just Erika Broman eftermiddagens andra bildgrupp. Alicia Baghdasaryan kommer först, och strax därefter dyker Arsin Al-Hag upp. Alicia går i trean i Stockfallets skola, inne i stan. Arsin är ett år äldre och går i Kvarnbergets skola.

Elin och Roman är lite yngre, när de kommit börjar alla som vanligt med att skissa. Den här dagen ska det vara ett yrke, säger Erika. »Måste det vara något verkligt« undrar Arsin. Sedan tar han yrket hos dagens gäst: journalisten. »Hur stavas det?«

Snart tar Erika fram porträtten de håller på och jobbar med, och fortsätter på yrkesspåret: vilka yrken kan personerna på porträtten tänkas ha?

Hmm. Fotbollstränare, kanske? Bildlärare? »Busschaufför«, säger Alicia, som har målat av sin pappa Vladimir. »Kör din pappa buss?«, frågar Roman förvånat.

Och sedan jobbar de med att göra porträtten färdiga. De blir tydliga,

ATT RITA

kontrastrika och fina. Arsin har målat »en kille bara, typ tonåring.«

– Först började vi med ett vitt papper och gjorde ögonen, berättar Alicia, och Arsin tar vid, och visar på sitt porträtt:

– Sedan ritade vi munnen, den var svårast, och tog ett litet beigebrunt papper och ritade själva ansiktet och lite av kroppen. Och så klippte vi ut munnen och ögonen och satte fast dem. Och satte det på ett vitt papper och ritade en bakgrund.

– Men den här mössan gjorde Erika, jag kunde inte forma till den bra, säger Alicia.

NÄR KHALIL HAR kommit är de sex runt bordet, de jobbar på – och pratar. I början handlar det mycket om intervjun jag ska göra med Arsin och Alicia. Roman vill ha en tidning när den är färdig. »Då ska jag klippa ut er så jag kan minnas er.« Arsin ser förbryllad ut, de träffas ju här varje vecka. Han kollar in Alicias porträtt – »Åh, ett sånt där streck ska jag också göra«.

Alicia är född i Jönköping och kom hit i →

VERKLIGT

ettan. Hon bor med två småsystor, mamma och pappa, och föräldrarna är från Armenien. Arsin har två bröder, mamma och pappa.

– De är från Syrien och Ukraina. Jag är född i Syrien, i staden Raqqa. Där är det ju pajat nu.

De lämnade Syrien före kriget, bodde ett tag i Ukraina, och kom hit när Arsin var fem. Han har varit tillbaka till Ukraina på sommarlov, berättar han, i Odessa, vid Svarta havet.

– Jag har också varit vid Svarta havet, säger Alicia glatt, och berättar om hur de åkte bil på natten, det var fint men jobbigt, hon fick sin lillasysters fötter i ansiktet hela tiden.

BÅDA HAR RITAT MYCKET tidigare, i bildgruppen kom de med förra hösten, Arsin lite senare än Alicia. Inför frågan om varför hon började i bildgruppen på Kulturskolan får Alicia tänka efter.

– Jag tror det var för att det är kul, men ... jag

vet inte. Och så var det säkert mamma och pappa som tyckte det.

Arsin har ritat varje dag sedan han var två år, säger han.

– När vi kom hit till Sverige tänkte jag att jag vill börja i bild nu när vi har chansen. Jag tänkte att jag har blivit rätt bra på att rita, så om jag börjar på bild kanske jag kommer att bli en jättebra konstnär när jag blir stor. Eller inte. Men det får jag se i framtiden. Jag gör ett försök.

De kommer hit varje vecka och börjar alltid med att skissa, med blyerts eller tusch.

– För att komma igång lite, säger Arsin.

Sedan gäller uppgiften för dagen. Som porträttet nu, eller små självporträtt de gjort tidigare.

– Och så gjorde vi en båt, kommer du ihåg den Arsin, den som du och jag gjorde en gång?

– Ah, den där enorma bilden med en stor lyxbåt, med delfiner och hav, säger Arsin.

***Tänk om man blir
sån här byggare
eller så, då måste man
ju rita ritningar
som måste vara
jättenoggranna.
Man blir noggrann.***

– Vi hade gjort några gubbar som skulle resa, säger Alicia.

– Och min bläckfisk, säger Arsin.

Det var en stor bild – de mättar med händerna, papperet var nog flera decimeter brett – och de både målade och klistrade. Överhuvudtaget jobbar de med lite olika material och metoder. De har gjort hus i kartong, liksom de där gubbarna som skulle resa. Någon gång har de varit på museet och jobbat, säger Arsin

– Där gjorde vi en gubbe på en pinne, fattar du?

LÄRAREN ÄR RÄTT VIKTIG, och en bra lärare ska vara snäll, enas de om, och förklara hur man ska göra. Och vara bra på bild själv.

– Och säga till folk om de pratar strunt och inte koncentrerar sig, säger Alicia, och erkänner snart att hon pratar en hel del.

Det gör Arsin också, men de gör också väldigt mycket, betonar han.

Erika uppfyller nog kraven de har på en lärare. Och hon hjälper till när något blir för svårt, som mössan på Alicias porträtt. Arsin säger att det var svårt att rita ett tredimensionellt hus. Men mycket känns också rätt lätt, de har ju trä-

nat ett tag, och så får de ju öva, och lära sig att måla bättre, säger Alicia.

– Ja, jag har lärt mig att rita lite verkligare, säger Arsin

BILDGRUPPEN ÄR BÅDE ett sätt att hänga med kompisar och hålla på med något de verkligen gillar. Någon gång har Alicia spelat en viktig fotbollsmatch i stället, men annars kommer de hit nästan varje vecka. Att inte rita skulle vara riktigt tråkigt. Och det kan verkligen vara bra att kunna bild, tycker de, även om man kanske inte blir konstnär.

– Man får ju betyg i det i skolan, i sexan. Och tänk om man blir byggare eller så, då måste man rita ritningar som måste vara jättenoggranna. Man blir noggrann, säger Arsin, och Alicia fyller i:

– Och om man ska göra en jättefin tavla eller något.

– Ja, till sin mamma på födelsedagen, säger Arsin.

Och så är det ju roligt, helt enkelt. Och någon gång kan man få lite belöningar.

– En gång fick vi ... börjar Alicia, och Arsin tar vid:

– ... skumtomtar. Och pepparkakor! ■

Anna Widén, prefekt vid Umeå Universitet hoppas att kulturskolans status kan höjas med hjälp av kulturskoleklivet.

UMEÅ SATSAR PÅ EN BREDARE KULTURSKOLA

Som ett av sex lärosäten har Umeå Universitet tilldelats 4,5 miljoner kronor av regeringen för att stärka Kulturskolan. Det som kallas för Kulturskoleklivet. Inom Kulturskoleklivet kommer Umeå Universitet att fokusera på ökad digitalisering, en teoretisk utveckling på kulturskolans didaktik och en satsning på slöjd inom kulturskolan.

text & foto Emma Åslin Stårsta

HÖGST UPP I DET ljusa lärarhuset på Umeå Universitet sitter Anna Widén, prefekt och lektor i bilddidaktik vid humanistiska fakulteten. Hon berättar om satsningarna som gjorts vid Umeå Universitet. Under de nio månader som gått sedan Umeå Universitet beviljades pengar för Kulturskoleklivet har de haft en forskargrupp som har tittat på hur undervisningen i Kulturskolan fungerar. De har tagit reda på hur det faktiskt är för lärarna att undervisa i den kontext som kulturskolan innebär, där det varken finns någon bedömning eller styrregler.

Utifrån bland annat de estetiska läroprocesserna, det skapande uttrycket och den didaktik som behövs inom kulturskolan har de sedan lagt fram idéer till vad som i framtiden bör vara kulturskolans didaktik. Det här har blivit grunden till de nya kurser som kommer erbjudas under hösten 2019. Det blir korta distanskurser i didaktik i kulturskolan som lärarna ska ha möjlighet att läsa vid sidan av sitt arbete och där de även får möjlighet att använda de kreativa studios och lokaler som finns i lärarhuset.

Utbildning som ska professionalisera kulturskolan

Eftersom det idag inte finns behörighetskrav för att jobba som lärare i kulturskolan menar Anna Widén att det är svårt att motivera en utbildning som kostar mycket i både tid och pengar. Hon hoppas att det i framtiden kan finnas en hel lärarutbildning för lärare i kulturskolan, men kurserna som nu erbjuds ser hon som ett viktigt steg på vägen.

– Lärarna är den viktigaste resursen för undervisningen och kvaliteten i kulturskolan, därför är det viktigt att professionalisera och ge dem en gemensam grund, säger hon.

En gemensam teoretisk och praktisk grund för lärarna tror hon även är ett steg för att höja statusen på yrket och undervisningen. Deras utbildningar kommer därför rikta sig både till de som idag jobbar i kulturskolan och vill bredda sin kompetens, och även till studenter på andra estetiska lärarprogram som i framtiden kan vilja

jobba inom kulturskolan.

– Kulturskolan är en fri skolform och ska vara det, men då är det ännu viktigare att diskussionen nu kommer fram och vi får en gemensam nationell samsyn på vad didaktiken i kulturskolan ska innebära, säger hon.

Hon menar att det i Umeå finns en god miljö för att forska vidare inom området i framtiden. Med de nya kurserna kommer det också vara möjligt att plocka ihop en kandidatexamen i estetiska ämnen.

—Vi i lärosätet kan på så vis backa upp kvaliteten i kulturskolan, säger Anna Widén.

Mer slöjd i kulturskolan

Ett av de estetiska områden som Umeå Universitet speciellt vill stärka upp i en bredare kulturskola är slöjden. Förhoppningen är att de kan profilera

sig där eftersom det är ett ovanligt ämne inom kulturskolan, men nog så viktigt för eleverna.

– Det är jätteviktigt att ha kontakt med skapandet och också att få kontakt med sin kropp genom att skapa med händerna, säger Anna Widén.

Hon menar också att slöjden ger ett hållbarhetsperspektiv för unga och hjälper de att reflektera kring hur kläder och saker används. De får bli producenter istället för konsumenter.

– När man har skapat något själv får man en annan relation till det. Har man stickat en tröja kanske man inte slänger den i första taget. Genom →

»När man har skapat något själv får man en annan relation till det.

Har man stickat en tröja kanske man inte slänger den i första taget.«

»Om inte pedagogiken utvecklas kring de tekniska verktygen blir det bara påklistrat.«

skapandet känner man sig delaktig och kan vara med och påverka och förändra i samhället.

Lärarna behöver bli bekväma med tekniken

Anna Widén tror att intresset för slöjd finns hos unga, men att det måste göras tillgängligt för dem. Mycket ungdomskultur idag handlar om slöjdande och att på olika sätt skapa de kläder eller prylar man vill använda. Och ofta sker det i kombination med analoga och digitala tekniker. Anna Widén beskriver det som en postmodern kultur där material, medier och uttryck blandas. Både för etablerade konstnärer och ungdomar. Många unga reflekterar inte ens över om de använder en ritplatta eller papper och penna. De växlar mellan digitala och analoga verktyg hela tiden, och det måste lärarna också bli bekväma med. Utifrån frågor som ställts till personal i kulturskolor från Sundsvall och norrut har de sett att lärarna har ett behov av vidareutbildning inom digitaliseringar.

– Lärarna måste själva kunna hantera verktygen och tekniken. Det är som att cykla, när

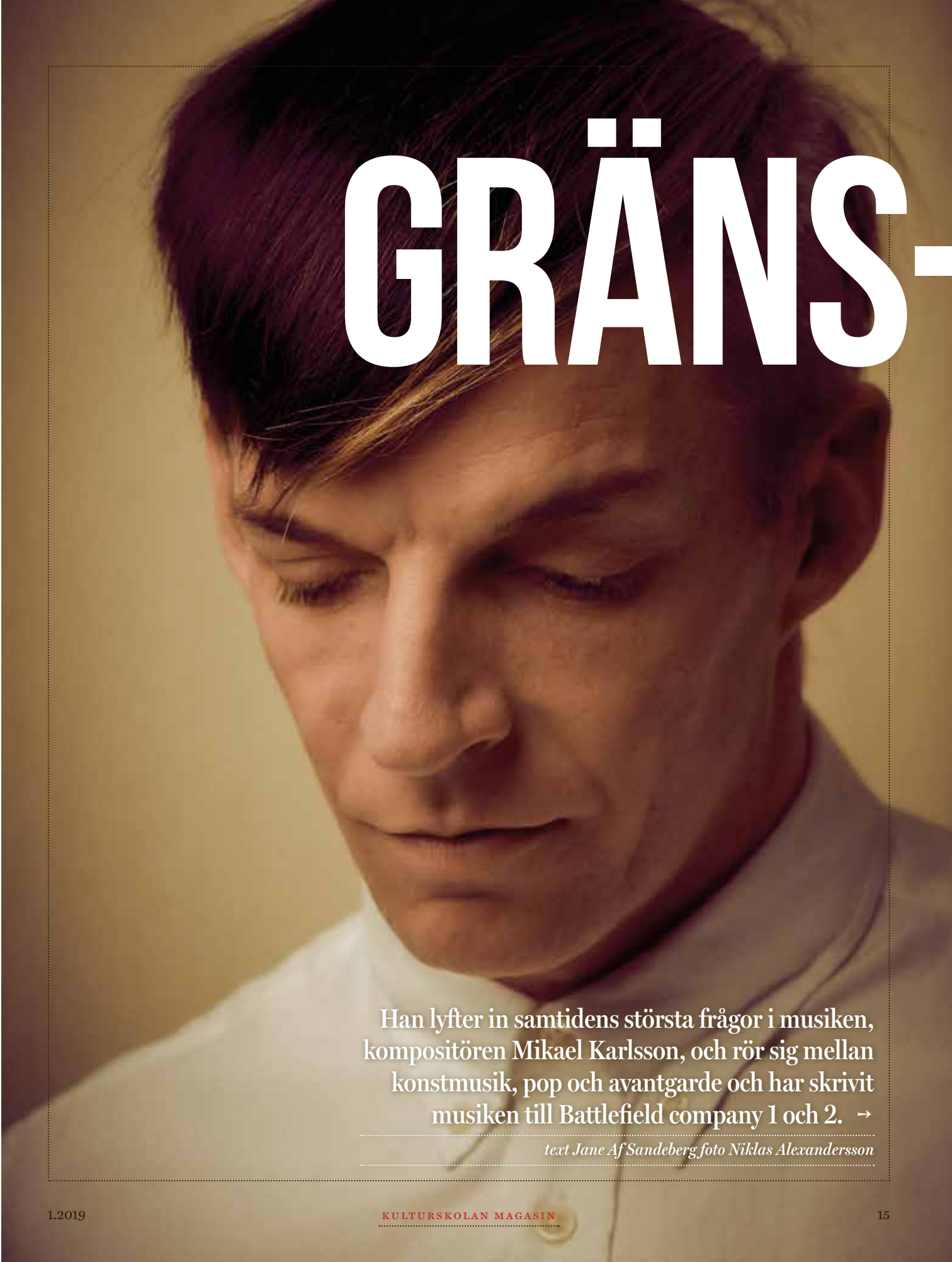
du kan det blir cykeln bara ett verktyg för transport, men innan du kan måste du tänka på vad du gör med själva cykeln. Om inte pedagogiken utvecklas kring de tekniska verktygen blir det bara påklistrat, säger Anna Widén.

För att möta framtiden och undersöka vad som sker i mö-

tet mellan digitalt och analogt blir en del av Kulturskoleklivet därför att bygga upp kreativa studios där studenterna kan utforska olika tekniker. Det kommer finnas både musikstudio och fab-lab med tillgång till 3D-skrivare och laserprinters i Lärarhuset där utbildningarna ska ligga. ■

För att professionalisera läraryrket krävs kunskaper både om ämnet och hur man skapar goda förutsättningar för lärarna att undervisa, säger Anna Widén.

A close-up, low-angle portrait of Mikael Karlsson, looking down with a contemplative expression. The lighting is warm and soft, highlighting his features. The background is a plain, light-colored wall.

GRÄNS-

Han lyfter in samtidens största frågor i musiken, kompositören Mikael Karlsson, och rör sig mellan konstmusik, pop och avantgarde och har skrivit musiken till Battlefield company 1 och 2. →

text Jane Af Sandeberg foto Niklas Alexandersson

A black and white portrait of Mikael Karlsson, a man with dark hair, looking slightly to the left. He is wearing a white shirt and has his hand resting on his neck. The background is a soft, out-of-focus grey.

-ÖVERSKRIDANDE

Mikael Karlsson

43 år. Född i Halmstad

Uppvuxen i Gävle, bor i Harlem, NYC

Utbildning: Bachelor in Music och
Master in Composition, Aaron Copland
School of Music at Quenns Collegen,
New York, 5,5 års studier.
Juristlinjen på Stockholms universitet,
hoppade av efter två år.

KOMPOSITÖR

HAN ÄR VÄLETABLERAD, kompositören Mikael Karlsson. Hans verk har uppförts i bland annat Paris, Dresden, New York, Oslo och Stockholm. Få svenskar har känt till denne kreativa konstnär, som sedan länge bor i New York men är född i Halmstad. Men knappast efter Nobelbanketten i december. Det var han, som tillsammans med sångaren Anna von Hausswolff, skrivit musiken på temat Mod.

– Det handlar om hur vi förhåller oss till allt som händer i världen. Hur vi ser på kvinnor och om maktmissbruk och flyktingströmmar.

– Jag fascineras av att mod alltid är personligt. Idag krävs ett slags uthållighet, tror jag.

Historiskt har mod alltid varit mycket på anfallarens sida men nu behövs mer empati för att förstå andra och inte bara låta sig flyta med.

Han är klassiskt skolad men idag en gränsöverskridare som gärna rör sig mellan den klassiska konstmusiken, pop, avantgarde med mera. Han har komponerat såväl för operahus som musiken till spelet Battlefield company 1 och 2.

Han tycker att klimatet i musikvärlden just nu är mer tillåtande för just gränsöverskridande:

– Jag möter till exempel många klassiska musiker som också spelar i olika band. Fler vågar chansa idag. Det tror jag folk mår bättre av och jag ser mer arbetsglädje och generositet. Och publiken kommer tillbaka.

HAN BLIR SJÄLV KREATIV och inspirerad av att arbeta och blir sällan blockerad.

– Jag är lekfull och slarvig och ser faktiskt inga hinder, bara hårt arbete. Och jag gillar att

»Största faran i det här jobbet är ensamheten. Jag arbetar ju själv och sedan i korta och intensiva perioder arbetar jag med massor av människor. Du måste lära dig leva med ensamheten och att sedan tvinga dig ur den.«

lära mig nya saker hela tiden. Nya sätt att skapa musik, nya mjukvaror och att kolla på hur andra gör.

En del i detta är att samarbeta med andra, »som är smartare än jag«.

– Jag vill också jobba med folk som inte tänker som jag musikaliskt.

Men i vardagen, 70-80 procent av hans arbetstid, är han ensam i sitt arbetsrum med dator och piano.

– Jag har ingen att fika med eller äta lunch med. Och jag kan inte ens lyssna på musik när jag jobbar, säger han och skrattar.

– Största faran i det här jobbet är ensamheten. Jag arbetar ju själv och sedan i korta och intensiva perioder arbetar jag med massor av människor. Du måste lära dig leva med ensamheten och att sedan tvinga dig ur den. Det gäller att skaffa sig skills och superpowers, som i spelvärlden. Du får inte skrämma upp dig själv, inte tänka på sånt som hur du ska få ihop till nästa hyra.

– Jag måste må bra för att kunna gå in i svåra mörka stycken. Det är som för idrottare. Så jag måste ta hand om mig varje dag.

HAN HAR ERFARENHET även av att undervisa, vilket han gjort i tio år i USA; i musikteori, komponerande, gehör med mera. Han gillade att undervisa men till slut kände han att han inte kunde vara kreativ samtidigt som han hade flera hundra elever och undervisningen var så repetitiv.

– Men det var bra att i tio år exempelvis förklara kontrapunkt. Då satt det i ryggmärgen och det är då det blir möjligt att bryta mot reglerna på ett meningsfullt sätt. →

– Nu har jag designat min egen situation, jag måste dra in pengar på min musik för att klara mig men jag har samtidigt mer kreativ kontroll.

I vår blir det en helkväll med balett på Stockholmsoperan med musik av Mikael. Titeln är Nu. Också det ett högaktuellt tema som handlar om att bara vara i nuet. Föreställningen skapas tillsammans med dansaren och koreografen Alexander Ekman, som han samarbetat med många gånger tidigare.

Men allt började med att han vågade ta chanser, vilket är enklare i New York än i Sverige tycker han. Han var med och själv skapade konserter, till exempel i kyrkor, för att få publik.

Tvivlar du någon gång?

– Ja dagligen men jag ger aldrig upp. Det ingår i arbetet, men jag vet att enda lösningen är att fortsätta arbeta. Det löser sig nästan alltid om man inte ger upp. Och löser det sig inte så måste det få vara okej också. Ibland lär man sig nyttiga, viktiga läxor av fiaskon.

Vilket råd skulle du ge den som vill skriva musik?

– Gör två saker samtidigt. Skriv musik på fritiden och jobba med något annat som mest är mekaniskt. Många lägger all ekonomisk press på kreativiteten från början. Det går inte. Det är också bra att vara på platser med många kreativa människor.

Vad är viktigast för att komma igång?

– Först måste du lära dig notskrift. Det är bara att äta upp och inte så väldigt svårt. Börja sedan imitera, det är ett sunt sätt att lära sig komponera. Försök också lista ut vad du tycker om själv. Skriv många korta saker. Och testa, testa och testa igen.

Hans eget första stycke var 20 sekunder långt.

– Jag sänkte ner en bandspelare i pianot och improviserade. Sedan bara fortsatte jag. Det gäller att hitta en riktning.

Han är också övertygad om att utbildning betyder allt.

– Ju mer du vet desto friare blir du. Nästa steg är att fundera hur du vill att din musik ska användas, som kanske till film.

Hans eget skapande sker aldrig kronologiskt för det skulle bli tråkigt.

– Men slutet kanske jag skriver sist eftersom det ju faktiskt är det som binder ihop och just avslutar allt.

»Gör två saker samtidigt. Skriv musik på fritiden och jobba med något annat som mest är mekaniskt. Många lägger all ekonomisk press på kreativiteten från början. Det går inte.«

HAN ÅTERKOMMER FLERA GÅNGER till att detta är ett hantverk och inget hokus pokus som bygger

enbart på inspiration. Att skjuta upp saker är inte heller hans grej:

– Det går inte med så stora projekt som jag arbetar med, då skulle jag sätta andra i knipa. Det måste också finnas plats för dåliga dagar, de kommer alltid.

– Sedan får man liksom finta sig själv, slänga sig ner på stolen och köra på.

Hans senaste projekt i Sverige är ett samarbete med Siri Karlsson, en duo som är en blandning av »avantgarde, klassisk musik, folkmusik och lite flum«. Han arbetar också i USA med en opera om den legendariska amerikanska journalisten Diana Vreeland. Förutom en rad andra projekt. ■

Välkommen till

MUSIKERUTBILDNING VÄNERSBORG (MUV) SPETSUTBILDNING I MUSIK MED RIKSINTAG

Hemsida: www.birgersjoberggymnasiet.se
Facebook: @Musikerutbildningar.Vanersborg

»VAD VILL DU GÖRA?«

LANDET RUNT

Semestertjänst för kulturskolepedagoger? I Trollhättan blev det konsekvens och förutsättning, när kulturskolan blivit del av N3, en stor satsning på barns och ungas kultur, och uppdraget var att nå fler. Här möter kulturskolekurser öppen verksamhet och replokaler, tillgänglighet och ungas egna vilja har gett satsningar på kortkurser och mer lovverksamhet.

text & foto David Berjlund

I TROLLHÄTTANS KYRKA gör 26 unga sångare från Kulturskolans körer en sista finputsning av lucia- och julsångerna inför kvällens konsert. Blockflöjtsensemblen som kompar låter som en orgel med bara trästämmor. Klangerna är mjuka och varma.

Utanför ångar Göta älv i vinterkylan, och på andra sidan älven ligger Innovatumområdet, där gammal industri ersatts av nya företag. Där sticker ett hus upp: N3, →

Öppna och stäng, öppna och stäng», säger fiolläraren Gabriella Blomsterwall Lidö, och Aina Sundberg öppnar och stänger.

mötesplats och kulturhus för unga. Där har Aina Sundberg, sex år, just börjat sin Suzukifiollektion med läraren Gabriella Blomsterwall Lidö. Aina står mitt på golvet och övar stråkföring mot axeln. »Öppna och stäng, öppna och stäng«, säger Gabriella, och Aina öppnar och stänger. Sedan plockar hon upp fiolen och spelar *Sara gungar* till Gabriellas pianokomp.

N3 ÖPPNADES 2011, en kommunal hundramiljonerssatsning just när staden drabbats av Saabs konkurs. Tre kulturverksamheter för barn och unga behövde bättre lokaler och mer samarbete; förutom Kulturskolan var det M15 – med filmverkstad, replokaler och konserter – och Kulturbyrån, som ger skola och förskola tillgång till kulturskolepedagoger.

Här samlade man dem, för att utveckla något nytt.

– Vårt uppdrag är att vara en aktör för barn och unga i Trollhättan. Vi ska göra det som de vill, inte det som vi brukar, berättar Jens Ericson.

Han är sedan 2014 chef för N3. Vi ses i entrén, som är hög och rymlig och har gett huset dess namn: det här huset ska vara en öppen entré till kulturen. En hög trappa leder till de fyra våningarna ovanför. Bland orkester- och danssalar, syateljé och dramarum, scener och replokaler – alla byggda för just den här verksamheten – berättar Jens om hur N3:s tre delar alltmer växer ihop. De kreativa coacherna jobbar med att hjälpa unga att förverkliga sina idéer. De står för traditionen från M15, men nu är de N3, och de och pedagogerna arbetar med ett förhållnings-

Sista finputsningen inför Kulturskolans körkonsert i Trollhättans kyrka.

sätt som ska prägla hela N3.

– Vårt uppdrag anger att unga inte bara ska få bestämma vad de vill göra, utan också hur. Kunskapen är relevant, men vi behöver utmana sättet att överföra den. Det är svårt för alla oss som jobbar här, och vi är inte framme, men pedagogernas kompetens är hög, säger Jens.

Det här ändrar formerna: fler kortkurser, workshops och seminarier. Och i somras körde de sommarkulturskola, med 244 barn under två treveckorsperioder.

– Planeringstiden var kort, men jag sa att ni har undervisat i många år, nu gör vi det bara på ett kortare och öppnare sätt, det är helt okej att det inte blir perfekt från början. Sedan gick det hur bra som helst.

EN VIKTIG FÖRUTSÄTTNING för den satsningen var att alla i perso-

nenalen från och med 2018 har semestertjänst. Den behövs helt enkelt för att kunna göra verksamhet när barnen är lediga, menar Jens.

– Vi kan inte storsatsa på loven utan att kunna schemalägga personal. Och ska vi nå nya målgrupper är sommarlovets viktigast. Familjer som inte har pengar är kvar, bordet är dukat för oss, men bara om vi har personal.

Så för ett år sedan anslöts 19 pedagoger till samma avtal som alla de som anställts efter att N3 startades har haft. Det var alltså inget helt nytt – men nu kunde man ha tio i tjänst samtidigt i stället för fyra.

Diskussionen före förändringen var intensiv. Några

tyckte att processen gick för fort, en del undrade om arbetsgivaren inte litade på att de gör sitt jobb – tvärtom, vi vill ha tillgång till deras fantastiska kompetens, menar Jens.

– Den var jag inte beredd på. Inte heller att man byggt sin identitet som lärare på anställningsformen. Men man får ha respekt för sånt, när folk har jobbat länge i en form.

»Vårt uppdrag anger att unga inte bara ska få bestämma vad de vill göra, utan också hur. Kunskapen är relevant, men vi behöver utmana sättet att överföra den.«

JENS ERICSON

HUR GÅR DET DÅ? Bra, säger Jens. Det är tydligare vad som är arbetstid, arbetsgivaren kan ta ett större ansvar för arbetssituationen, och den som behöver kan komma överens med sin chef om att jobba en del hemifrån.

Och så kan N3 fullgöra →

Trollhättans kulturskola

- Trollhättans kommun har drygt 58000 invånare.
- Kulturskolan är sedan 2011 en del av ungdomskulturskolan N3, öppet 7 dagar/vecka, med café, öppen verksamhet och arrangemang.
- Ca 40 ämnen inom musik, dans, teater & cirkus, bild & form och film. Därutöver seminarier, workshops och korta kurser.
- Ca 1400 elevplatser i kulturskolans »vanliga kurser». 1700 med sommarkulturskola och El Sistema inrättade. Målgrupp 5-25 år. 60 % av eleverna är tjejer.
- Varje år: N3 gör, inklusive arr. på skolor, mellan 500 och 600 arrangemang. Öppen verksamhet når tusentals unga, och via Kulturbyrån får 10000 elever möta kulturskolepedagoger, samt se och höra teater, skolbio, dans och musik.
- Kurserna ges på fritid, oftast på N3. Gruppundervisning är norm för om i år.
- Bland körer och ensembler finns N3:s symfoniorkester, blås- och stråkorkestrar, jazzensembler och rockband. Samt teatergrupper, filmgrupper och dansgrupper.
- N3 har totalt 55 anställda, varav 36 kulturskolepedagoger. Alla som vill har heltid, sedan 1/1 2018 har alla semestertjänst.
- Tillhör kultur- och fritidsförvaltningen. Jens Ericson är chef för N3, Jonas Wadenbrandt är vik. enhetschef för pedagogerna.
- Många samarbeten inom kommunen, med regionen, företag, artister, stadsfestivalen Fallens dagar, Novemberfestivalen (kortfilmsfestival) m fl.

sitt uppdrag bättre. Och det har märkts, menar Jens.

– Efter sommarkulturskolan blev det ovationer från allmänhet och medier, och från föräldrar kom det blommor och choklad.

GABRIELLA BLOMSTERWALL Lidö, hon som undervisar Aina, är en av de 19 som hade ferietjänst till 2018. Hon håller med om fördelen med att det blir tydligare när man är ledig.

– Sedan ska all personal kanske inte vara inne hela tiden ... det tar ett tag att hitta formerna där det känns meningsfullt. Men när vi hittar det kommer det att bli bra, säger hon.

Hennes stråklärarkollega Maria Pallin har haft semester-tjänst sedan hon började, och

»Vi är där en halvdag i veckan, men tankemässigt är det nog halva mitt jobb, för det är ganska nytt. Och vi lär oss massor av det.«

MARIA PALLIN

tycker det är enkelt: de ska ju finnas för unga på deras fritid. Själv jobbar hon med att nå nya målgrupper inom El Sistema, på Kronanskolan i stadsdelen Kronogården.

– Vi är där en halvdag i veckan, men tankemässigt är det nog halva mitt jobb, för det är ganska nytt. Och vi lär oss massor av det.

Det är viktigt att dra många till N3-huset, men man arbetar en hel del just på och med Kronanskolan och Kronans kulturhus. Jens berättar om en

segregerad stadsdel, där de når alltfler. Det kräver en del av kommunikationen, säger Jens, ett genombrott kom när sommarjobbade unga, med bakgrund i bland annat Somalia och Afghanistan, informerade om N3:s öppna hus.

Och så är kontinuiteten avgörande.

– När vi får projekt på Kronan tar vi in vikarier till den ordinarie verksamheten, och så jobbar ordinarie personal på Kronan.

LUCIAKONSERTEN I KYRKAN, fiollektionen med Aina, hotande besparingar – mycket i N3 kulturskola liknar förstås vilken kulturskola som helst.

Annat är speciellt. Själva samarbetsidén. Att lokalerna är ovanligt ändamålsenliga. Att nästan alla anställda har heltid. Den konsekventa betoningen av frågan till de unga: »vad vill du göra?«.

Och semestertjänstavtalet. Det är ovanligt i kulturskolesverige, och det förvånar Jens.

– Men jag tror det börjar sprida sig. Många har ändå liknande uppdrag, och jag sitter i telefon om det, varje vecka, med chefer från hela Sveriges rike. ■

Jens Ericson är chef för ungdomskulturhuset N3 sedan 2014, och berättar om en verksamhet där kulturskolan, öppen verksamhet och kultur i skolorna växer ihop alltmer.

SMI

Lär dig undervisa i ett instrument, sång eller röst och tal!

Sista datum för ansökan 15 april

STOCKHOLMS MUSIKPEDAGOGISKA INSTITUT
08-611 05 02 info@smi.se www.smi.se

jFlute 2.0

Nu kommer den nya generationen Nuvoinstrument.
Besök www.windcorp.se och läs om nyheterna

"To enable kids from all walks of life to experience the power of making music"

Uppgraderad

jFlute är anpassad för de allra yngsta flöjtisterna. (4-10 år). Stämd i C med register till låga D.

- ▶ Nya in-line munstycket "Donut" ger bättre balans
- ▶ Medföljande munplattan "First Note" fungerar som ett blockflöjtsmunstycke
- ▶ Förlängningar till vissa klaffar ingår
- ▶ Nya silikonputar
- ▶ Nytt kompakt etui

Beställ ett provex.

Är du nyfiken på de nya Nuvomodellerna? Kontakta oss på Windcorp, så skickar vi instrument som ni kan provspela.

Glöm inte att låta eleverna provspela - instrumenten är ju i första hand inte designade för vuxna.

På www.windcorp.se finns utförliga beskrivningar och priser. Det går även bra att lägga en beställning direkt i vår webshop.

Andra nyheter

De flesta Nuvo-modeller har genomgått en uppgradering. Förutom jFlute kan vi erbjuda

- ▶ Recorder +
- ▶ DooD 2.0
- ▶ TooT 2.0
- ▶ jSax 2.0
- ▶ Clarinéo 2.0
- ▶ Student Flute 2.0

| STOCKHOLM | GÖTEBORG | MALMÖ | WWW.WINDCORP.SE

KULTURSKOLA
HELHETSTJÄNST

KULTURSKOLA
LIGHT

Kulturskolan - tillgänglig för alla!

- Helhetstjänst: kommunikation, administration, elevhantering och pedagogik - allt på samma plattform
- Kurskatalog - boka kursplats och betala direkt
- Lärplattform med digitala klassrum (iRum) för stärkt digitalisering
- App för förenklad kommunikation mellan elever, vårdnadshavare och lärare
- Stort bibliotek av videolektioner och noter, speciellt framtagna för kulturskolan
- Regionalt och nationellt samarbete genom Sveriges största nätverk av kulturskolelärare

Kolla också in våra andra produkter:

KULTURBOKNING

FRITIDSGÅRD

EVENEMANGSKATALOG

PlayAlong AB, stabil utvecklingspartner sedan 2002 med fokus på kulturskolan.

Läs mer: www.studyalong.se/om-studyalong